JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO SAGGIO
14 päivänä helmikuuta 2001 *

1. Saksalaisen Siegenin kaupungin Arbeitsgericht (työtuomioistuin) esitti 18.1.1999 saapuneeksi kirjatulla päätöksellä yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista 29 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/270/ETY (viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) [1] (jäljempänä direktiivi tai vuoden 1990 direktiivi) tulkinnasta direktiivissä tarkoitettujen "näyttöpäätteen", "graafisen kuvaruudun" ja "koneiden ohjaamon tai valvomon" käsitteiden osalta. Kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisua siitä, voidaanko kyseistä direktiiviä soveltaa myös niihin televisiolähetysten kuvaleikkaajiin, jotka erilaisin menetelmin valitsevat ja muokkaavat filmiaineistoa lähetyskelpoisten televisio-ohjelmien tekoa varten.

Yhteisön lainsäädäntö ja asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö

2. Yhtenäisasiakirjalla 1.7.1987 sopimukseen lisätyn ETY:n perustamissopimuksen 118 a artiklan, josta tuli (muutettuna) EY:n perustamissopimuksen 118 a artikla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen voimaantulon jälkeen (EY:n perustamissopimuksen 117—120 artikla on korvattu EY 136—143 artiklalla), 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltioiden on pyrittävä "parantamaan erityisesti työympäristöä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi" ja jäsenvaltioiden tavoitteena on "tämän alan olojen yhdenmukaistaminen niitä parannettaessa". Tätä varten samaisen artiklan 2 kohdassa neuvostolle tehtiin mahdolliseksi niin sanotun "yhteistyömenettelyn" avulla antaa "direktiivein säännökset vähimmäisvaatimuksista, joita sovelletaan asteittain ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely". Kyseisen artiklan 3 kohdan mukaan näin annetut yhteisön säännökset eivät estä jäsenvaltiota pysyttämästä tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopusoinnussa tämän sopimuksen kanssa. Lisäksi on syytä panna merkille, että edellä mainitut säännökset on sisällytetty olennaisilta osin EY 137 artiklaan, ja siinä on otettu myös laajemmin huomioon sosiaalisten perusoikeuksien, erityisesti työntekijöiden oikeuksien suojelu. [2]

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — EYVL L 156, s. 14.

2 — EY 137 artiklassa mainitaan tavoitteiden määrittelyn yhteydessä nimenomaisesti EY 136 artikla, jossa viitataan Torinossa 18.10.1961 allekirjoitettuun Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan ja yhteisön peruskirjaan vuodelta 1989 työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista.

3. ETY:n perustamissopimuksen kyseiseen aikaan voimassa olleen 118 a artiklan perusteella annettiin toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12 päivänä kesäkuuta 1989 neuvoston direktiivi 89/391/ETY.[3] Tämän direktiivin tavoitteena on toteuttaa yleiset toimenpiteet työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi kaikilla sekä julkisen että yksityisen sektorin toiminnan aloilla.[4] Direktiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädetään puolestaan, että muun muassa direktiivin liitteessä lueteltujen erityisalojen, joihin sisältyy näyttöpäätetyön ala, sääntely hoidetaan "erityisdirektiivein". Kyseisen direktiivin säännökset jäävät voimaan myös erityisdirektiivien antamisen jälkeen siten, että direktiivin säännöksiä "sovelletaan kokonaisuudessaan kaikilla erityisdirektiiveissä tarkoitetuilla alueilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta erityisdirektiiveissä olevien ankarampien tai erityissäännöksien soveltamista".[5]

4. Vuoden 1990 direktiivi, johon ennakkoratkaisukysymyksissä viitataan, on nimittäin yleisdirektiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu "erityisdirektiivi" (tarkemmin sanoen viides). Siksi, että "niiden vähimmäisvaatimusten noudattaminen, joiden tarkoituksena on taata parempi turvallisuustaso työpisteissä, joissa on näyttöpäätteet, on olennaisen tärkeää työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi",[6] tällaisessa erityisdirektiivissä säädetään sellaisista, myös ergonomisista vähimmäisvaatimuksista näyttöpäätetyötä tekevien työntekijöiden hyväksi siten, että yleisdirektiiviin 89/391/ETY sisältyviä säännöksiä sovelletaan kokonaisuudessaan edelleen tällä alalla.[7] Direktiivin 2 artiklan a kohtaan sisältyvän määritelmän mukaan "näyttöpäätteellä" tarkoitetaan "alfanumeerista tai graafista kuvaruutua käytettävästä näyttöprosessista riippumatta". Erityisdirektiivin liitteeseen sisällytettyihin "vähimmäisvaatimuksiin" kuuluvat myös säännökset erityisesti kuvaruutujen vähimmäisvaatimuksista.[8] Näiden säännösten mukaan kuvaruudun merkkien on muun muassa oltava selvärajaisia ja -muotoisia sekä riittävän suuria, "merkkien ja rivien välissä on oltava riittävästi tilaa", "kuvan on oltava vakaa, se ei saa väristä eikä olla muutenkaan epävakaa" ja näyttöpäätteen käyttäjien on voitava säätää helposti kirkkautta ja "[merkkien ja kuvaruudun]* taustan välistä" kontrastia. Lopuksi tähdennettäköön, että 1 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan kyseistä direktiiviä ei sovelleta "ajoneuvojen tai koneiden ohjaamoihin tai valvomoihin".

5. Sekä yleisdirektiivissä 89/391/ETY että vuoden 1990 erityisdirektiivissä kansallisten täytäntöönpanotoimien toteuttamisen

3 — EYVL L 183, s. 1.
4 — Ks. 1 artiklan 1 kohta ja 2 artiklan 1 kohta.
5 — Ks. 16 artiklan 3 kohta.
6 — Direktiivin 90/270/ETY neljäs perustelukappale.
7 — Ks. 1 artiklan 1 ja 2 kohta.
8 — Ks. 1 luvun (Laitteet) b alakohta.
* Lainausta on korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska direktiivin suomenkielinen versio on epätarkka.

takarajaksi asetettiin 31.12.1992.[9] Saksan hallitus saattoi liian myöhään direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöään 7.8.1996 annetulla asiaa koskevalla liittovaltion lailla[10] ja 4.12.1996 annetulla liittovaltion asetuksella.[11] Asetuksessa määritetään "näyttöpäätteet", samalla tavalla kuin vuoden 1990 direktiivissä,[12] ja vastaavasti siinäkin soveltamisalan ulkopuolelle jätetään "koneiden valvomot tai ajoneuvojen ohjaamot".[13]

("gemeinnützige Anstalt des öffentlichen Rechts") aseman omaava radio- ja televisiolähetystoiminnan harjoittaja, joka tuottaa ja lähettää radio- ja televisio-ohjelmia Nordrhein-Westfalenin osavaltion alueella.

Pääasian tosiseikat

6. Pääasian kantajana oleva Margrit Dietrich on työskennellyt 1.4.1974 lähtien television filminleikkaajana ("cutterin") Westdeutscher Rundfunkin (jäljempänä WDR) ohjelmastudiolla Siegenissä. Pääasian vastaajana oleva WDR on "yleishyödyllisen julkisoikeudellisen laitoksen"

7. Samaisessa ennakkoratkaisupyynnössä annetaan lyhyt kuvaus Dietrichin työtehtävistä. Filminleikkaajana kantajan pääasiallisena tehtävänä on yhteistyössä yksittäisten ohjelmien tekijöiden kanssa koostaa ja muokata (leikata teknisesti sanottuna) aiemmin tallennettua filmiaineistoa (joka käsittää pääasiassa vielä leikkaamattomia video-otoksia) lähetyskuntoisten televisio-ohjelmien aikaansaamiseksi. Dietrichin työ koostuu huomattavassa määrin siitä, että hän katselee ja valikoi kontrollimonitorien avulla vielä leikkaamattomia filmiotoksia tai valvoo edellä mainitun työn lopputulosta. Tätä työtä varten Dietrichillä ja muilla leikkaajilla on Siegenin studioilla käytössään neljä työpistettä, joita voidaan käyttää joko analogiseen tai digitaaliseen koostamiseen sen mukaan, kummassako muodossa ohjelma on päätetty toteuttaa. Ensimmäistä eli analogista muokkaustekniikkaa, jota varten on kaksi työpistettä, käyttäessään leikkaaja valikoi ja muokkaa ohjauspöydästä käsin käytettävien laitteiden avulla magneettinauhalle (käytännössä videokasetille) tallennettua analogista filmiaineistoa tehdäkseen niistä lähetyskelpoisen — niin ikään — analogisen ohjelman; tätä varten ohjauspöytään syötetyt tiedot näkyvät erillisestä monitorista. Toinen muokkaustekniikka, jota varten on kaksi

9 — Ks. direktiivin 89/391/ETY 18 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja direktiivin 90/270/ETY 11 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta.

10 — Työturvallisuudesta annetun yhteisön puitedirektiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä 7.8.1996 annettu laki. (BGBl, I, s. 1246).

11 — Työturvallisuudesta annetun puitedirektiivin nojalla annettujen erityisdirektiivien saattamisesta osaksi kansallista oikeusjärjestystä 4.12.1996 annettu asetus yhteisön puitedirektiivin nojalla (BGBl, I, s. 1841).

12 — Asetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan "näyttöpäätteellä tarkoitetaan tässä asetuksessa alfanumeerista tai graafista kuvaruutua käytettävästä näyttöprosessista riippumatta" ("Bildschirmgerät im Sinne dieser Verordnung ist ein Bildschirm zur Darstellung alphanumerischer Zeichen oder zur Grafikdarstellung, ungeachtet des Darstellungsverfahrens").

13 — Asetuksen 1 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan "asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jää — — näyttöpäätelaitteilla varustettujen koneiden valvomoiden tai ajoneuvojen ohjaamoiden ääressä suoritettava työ" ("Diese Verordnung gilt nicht für die Arbeit an — — Bedienerplätzen von Maschinen oder an Fahrerplätzen von Fahrzeugen mit Bildschirmgeräten").

muuta työpistettä, on sen sijaan digitaalinen. Kyseisen tekniikan avulla muokkaamattomasta analogisesta filmiaineistosta digitalisoidaan sitä ennen valittu osa ja leikkaaja muokkaa sitä tietokoneohjelmien avulla näppäimistöstä käsin tehdäkseen digitaalisessa muodossa lähetettäviä ohjelmia.

8. Kantajan työ filminleikkaajana edellyttää siten työn luonteen takia työn tekemistä näyttöpäätelaitteiden ääressä. Kantajan ja WDR:n välillä on syntynyt kiista siitä, voidaanko tällaisiin tehtäviin soveltaa vuoden 1990 direktiiviä ja sitä kautta sen kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä. Kiistassa on olennaista kyseiseen direktiiviin sisältyvien ja sen kansallisiin täytäntöönpanosäännöksiin otettujen käsitteiden "näyttöpääte", "graafinen kuvaruutu" ja "koneiden valvomo" merkitys ja soveltamisala silloin, kun asiassa otetaan huomioon televisio-ohjelmien leikkaajan toimenkuvan erityispiirteet. Kantaja päätti viedä kyseisen kiistan Arbeitsgericht Siegeniin saadakseen päätöksen, jossa hänen hyväkseen sovelletaan yhteisön lainsäädännön ja asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön suojanormeja.

Ennakkoratkaisukysymykset

9. Arbeitsgericht Siegen esitti 7.1.1999 ennakkoratkaisupyynnön, joka saapui 18.1.1999 yhteisöjen tuomioistuimeen ja jossa se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta lausumaan kolmesta ennakkoratkaisukysymyksestä, jotka voidaan esittää tiivistettyinä seuraavasti:

"1) Onko vuoden 1990 direktiivin 2 artiklan a alakohtaa tulkittava siten, että direktiiviin sisältyvän 'näyttöpäätteen' määritelmän osalta ilmaus 'graafinen kuvaruutu' voi käsittää myös filmiotoksien esittämisen monitoreilla?

2) Jos edeltävään kysymykseen vastataan kieltävästi, onko kyseistä säännöstä tulkittava saman määritelmän osalta siten, että ilmaus 'graafinen kuvaruutu' voi käsittää ainakin digitalisoidussa muodossa olevia filmiotoksia sisältävien videotiedostojen esittämisen monitoreilla?

3) Jos ainakin toiseen edeltävistä kysymyksistä vastataan myöntävästi, onko saman direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että ilmaus 'koneiden valvomo' voi tarkoittaa myös sellaista työpistettä, jossa

muokataan analogista tai digitalisoitua kuva-materiaalia teknisten laitteiden tai tietokoneohjelmien avulla?"

10. Kansallinen tuomioistuin selvittää ennakkoratkaisupyynnössään, miksi edellä mainittujen kysymysten ratkaiseminen on tarpeen pääasian ratkaisemiseksi asianmukaisella tavalla. Dietrichin ja WDR:n välisen kiistan ratkaisemiseksi olisi selvitettävä, voidaanko 4.12.1996 annettuun liittovaltion asetukseen — jolla vuoden 1990 direktiivi on saatettu osaksi Saksan lainsäädäntöä — sisältyviä säännöksiä soveltaa käsiteltävässä tapauksessa kantajan eduksi. Koska kyseinen asetus on näyttöpäätteen, graafisen kuvaruudun ja koneiden valvomon määritelmien osalta pitkälti sama kuin edellä mainittu direktiivi, direktiivin tulkinnalla on ratkaiseva merkitys kansallisessa lainsäädännössä käytetyn terminologian oikean sisällön ymmärtämiseksi, sillä tuomioistuimen on tulkittava kansallista lainsäädäntöä yhteisön oikeuden mukaisesti.

11. Tässä mielessä kansallinen tuomioistuin katsoo, että direktiivin 2 artiklan a alakohdassa esiintyviä käsitteitä näyttöpääte ja graafinen kuvaruutu olisi tulkittava laajasti näyttöpäätetyötä tekevien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden takaamiseksi kattavalla tavalla riippumatta työpaikalla käytettävästä näyttöprosessista. Samasta syystä olisi sen sijaan tulkittava suppeasti koneiden valvomon käsitettä, joka on mainittu soveltamisen osalta tehtävänä poikkeuksena direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa. Näin ollen käsite käsittäisi ainoastaan "sellaiset työpisteet, joissa koneen tai teknisen laitteiston käyttö tapahtuu tietokoneen avulla ja joissa näyttöpäätteellä tapahtuva esittäminen rajoittuu syötettyjen tietojen ja tuotantovaiheeseen liittyvien teknisten tietojen toistamiseen". [14] Lisäksi kansallinen tuomioistuin myöntää, että pääasiaa koskevissa tulkintaongelmissa voitaisiin päätyä myös toisenlaisiin ratkaisuihin, jotka olisivat yhtä lailla perusteltuja. Yhteisöjen tuomioistuimen tässä asiassa antama tuomio on tarpeen direktiivin ja sitä kautta sen kansallisten täytäntöönpanosäännösten soveltamisalaan liittyvän epävarmuuden välttämiseksi tulevaisuudessa.

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

Ehdotetut tulkinnat

12. Komissio on samaa mieltä kansallisen tuomioistuimen kanssa siitä, että direktii-

14 — Ennakkoratkaisupyyntö, s. 5.

vin käsitteitä näyttöpääte ja graafinen kuvaruutu olisi tulkittava laajasti, ja tähdentää, että asiaa on hyödyllistä tarkastella vuoden 1990 direktiivin 2 artiklan b alakohtaan sisältyvään työpisteen määritelmään liittyvänä laajempana tulkintaongelmana. Direktiivin tarkoituksena on siis taata asianmukainen suojelu mahdollisimman monille näyttöpäätteitä käyttäville työntekijöille ETY:n perustamissopimuksen silloin voimassa olleessa 118 a artiklassa säädetyn vaatimuksen ja direktiivin 89/391/ETY yleisen tavoitteen mukaisesti, joiden mukaan turvallisuutta ja terveyttä on suojeltava työpaikoilla. Koska kyseinen direktiivi koskee kaikkia sekä julkisen että yksityisen toiminnan aloja, kulttuuri ja vapaa-aika mukaan luettuina, direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle ei voida jättää radio- ja televisioyhtiöitä. Tässä mielessä vuoden 1990 direktiiviä koskevista valmisteluasiakirjoista [15] voidaan katsoa ilmenevän, että yhteisön lainsäätäjä pyrki sisällyttämään direktiiviin kaikki mahdolliset näyttöpäätelaitteiden käyttötavat ja suojaamaan asianmukaisesti näitä laitteita käyttävät työntekijät. Kyseisen direktiivin 2 artiklan a alakohdan säännöksen sanamuoto ei komission mukaan estä tulkitsemasta käsitettä näyttöpääte laajemmin. Tekniseltä kannalta ei näet ole merkittävää eroa alfanumeeristen tai graafisten merkkien esittämisen ja filmiaineiston otosten tai pätkien esittämisen välillä esittämiseen käytetystä teknisestä prosessista — olipa se sitten analoginen tai digitaalinen — riippumatta. Kaikissa tapauksissa "kuvaruutu päästää elektronisäteilyä vaihtelevan voimakkaiden valopisteiden muodossa", [16] ja direktiivissä säädetyillä tietyillä eduilla on määrä suojata työntekijöitä tästä ilmiöstä työntekijöiden terveyteen mahdollisesti kohdistuvilta riskeiltä.

13. WDR ja Alankomaiden hallitus puolestaan ehdottavat yhteisöjen tuomioistuimelle, että näyttöpäätteen ja graafisen kuvaruudun käsitteitä tulkittaisiin sananmukaisesti. Niiden mukaan filminleikkaajan työpisteessä pääasiassa esitetään monitoreissa filmiaineistoa, minkä ei voitaisi millään muotoa katsoa kuuluvan direktiivissä näyttöpäätteen määrittämiseen käytetyn alfanumeerisen kuvaruudun tai graafisen kuvaruudun käsitteen piiriin. Tämän ajattelutavan mukaan 'graafisen kuvaruudun' käsitteeseen laskettaisiin kuuluvaksi vain ja ainoastaan kaavioiden grafiikan ja diagrammien tai korkeintaan tietokonepiirustusten ja -kuvien esittäminen kuvaruudulla, ja näin ollen sen ulkopuolelle jäisivät kaikki liikkuvat kuvat. Niiden osalta leikkaaja ei siis käytä kuvaruutua piirustuksen, kaavion tai tietokonekuvan *luomiseen* [17] vaan ainoastaan olemassa olevan filmiaineiston *katseluun* lähetyskelpoisen ohjelman aikaansaamiseksi filmiaineiston tekijän tai ohjaajan kanssa. WDR:n mukaan myöskään digitalisoidussa muodossa olevia filmiotoksia sisältävien kuvatiedostojen esittäminen monitorilla ei kuulu graafisen kuvaruudun käsitteen piiriin. Katsojan

15 — Ks. etenkin komission ehdotus (EYVL 1988, C 113, s. 7 ja EYVL 1989, C 130, s. 5) ja talous- ja sosiaalikomitean lausunto (EYVL 1988, C 318, s. 32).

16 — Kirjalliset huomautukset, 69 kohta.

17 — WDR viittaa erityisesti CAD-ohjelmiin (Computer assisted Design), joiden avulla on mahdollista tehdä myös liikkuvia tietokonekuvia.

kannalta katselun kohteena on nimittäin lopputuloksen osalta täysin analogisia otoksia vastaava liikkuva kuva. Sitä paitsi direktiivin mukaan näyttöpäätteen määritelmä on aina riippumaton käytetystä näyttöprosessista. Väitteensä tueksi WDR viittaa myös DIN 15996 -standardiin, jossa annetaan työpisteitä koskevat vaatimukset "liikkuvan kuvan ja äänen elektronisesta käsittelystä elokuva-, televisio- ja radioyhtiöissä". [18] Tämän standardin määräyksiä ei sovelleta "filminleikkauslaitteisiin". [19]

Oikeana pidettävä tulkinta

14. Katson, että direktiivin 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että direktiiviin sisältyvä graafisen kuvaruudun käsite käsittää kaikenlaisten kuvien toistamisen. Päädyn tähän edellä mainitun säännöksen sanamuodon, direktiivin suojelutavoitteen, yhteisön lainsäätäjän tarkoituksen, oikeudellisen yhteyden, jossa itse direktiivi on annettu, sekä tässä asiassa kyseessä olevan työympäristön asettamien käytännön vaatimusten perusteella.

15. Direktiivin sanamuodon osalta olen jo muistuttanut, että näyttöpääte määritellään direktiivissä "alfanumeeriseksi tai graafiseksi kuvaruuduksi käytettävästä näyttöprosessista riippumatta". Tekniseltä kannalta kuvaruudulla tapahtuva esittämisprosessi on merkkien, numeroiden, symbolien, grafiikoiden tai — tietokonekuvien vai todellisten, liikkumattomien tai liikkuvien —kuvien osalta aivan samanlainen. Kaikissa näissä tapauksissa kyse on elektronisäteistä, jotka luovat kuvaruudun sisäosaan osuessaan kuvan monimutkaisen teknisen prosessin tuloksena. [20] Tosiasiassa samaiset liikkuvat kuvat ovat vain samansuuntaisista riveistä koostuvia liikkumattomia kuvia, jotka seuraavat toisiaan tietyssä aikaryhmissä sallittujen taajuusstandardien mukaan. Nämä kuvat harhauttavat verkkokalvolle jäädessään ihmissilmän aistimusta ja luovat illuusion liikkeestä. [21] Tästä näkökulmasta ei siis ole perustetta olla antamatta alfanumeerisen kuvaruudun ja graafisen kuvaruudun käsitteille, joista direktiivin 2 artiklan a alakohdan mukainen näyttöpäätteen

18 — Kyseinen standardi on otettu WDR:n kirjallisten huomautusten liitteeseen 2. Tähän standardiin sisältyy elokuva-, televisio- ja radioyhtiöiden työpisteisiin sovellettavia teknisiä määräyksiä.

19 — DIN 15996 -standardin 1 kohta.

20 — Tarkemman kuvauksen osalta ks. *The New Encyclopaedia Britannica*, 15. painos, Chicago, Encyclopaedia Britannica Inc., 1992, Macropaedia, 15. osa, hakusana Broadcasting, s. 210 ja sitä seuraavat sivut.

21 — Em. teos, s. 231 ja sitä seuraavat sivut.

kokonaismääritelmä koostuu, sellaista merkityssisältöä, jonka mukaan kyseisen direktiivin soveltamisalaan sisältyy kaikenlaisten kuvien toistaminen.

16. Näyttöpäätettä käyttävän työntekijän osalta terveysriski ei ole riippuvainen kuvaruudulla näkyvästä kuvasta vaan pitkäaikaisesta olemisesta kuvaruudun ääressä. Kuvaruutuhan lähettää säteilyä, joka liian pitkään jatkuneena saattaa vahingoittaa vakavasti erityisesti silmiä ja yleisesti ottaen terveyttä. Näyttöpäätteen vaarallisuus ei riipu millään muotoa siitä, mitä kuvaruudulla näkyy: kyseessä on jatkuva ja erotuksetta vaikuttava riski, joka sisältyy näyttöpäätteiden käyttöä vaativiin työtehtäviin ja edellyttää altistuvien työntekijöiden terveyden suojelemista asianmukaisin keinoin. Näiden keinojen osalta direktiivissä säädetään riskien vähentämiseksi vähimmäisvaatimuksista, ja siinä säädetään muun muassa päivittäisen näyttöpäätetyön keskeyttämisestä säännöllisin väliajoin tapahtuvilla tauoilla tai muilla toiminnan muutoksilla "näyttöpäätetyön aiheuttaman kuormituksen vähentämiseksi" [22] sekä asianmukaisista toimista työntekijöiden silmien ja näön suojelemiseksi. [23] Näyttöpäätealtistukseen liittyvä riski ei siten riipu niinkään näytettävästä kuvasta vaan pikemminkin käytetystä laitteesta lähtevien säteilypäästöjen voimakkuudesta. Se, että näytettävän kuvatyypin perusteella päädyttäisiin erilaiseen kohteluun, on siis kestämätöntä sekä teknisestä että lääketieteellisestä näkökulmasta.

17. Kuitenkin on muitakin hyviä syitä pitää graafisen kuvaruudun käsitettä sisällöllisesti laajana.

18. Direktiivin tarkoitus on näyttöpäätetyötä tekevien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelu. Jotta tämä päämäärä saavutettaisiin tehokkaasti, saman direktiivin 2 artiklan a alakohdassa käytetyn näyttöpäätteen määritelmän on oltava merkitykseltään laaja ja sen osalta on otettava huomioon direktiivin johtoajatus, joka on suojelun ulottaminen koskemaan — säännöksessä olevia poikkeuksia lukuun ottamatta — mahdollisimman monia työpisteitä. Suppea tulkinta, kuten esimerkiksi se, jota WDR ja Alankomaiden hallitus ehdottavat, olisi ristiriidassa työntekijöiden terveyden asianmukaista suojelua koskevan velvollisuuden kanssa, jota on tarkasteltava kansanterveyden suojelua koskevassa laajemmassa yhteydessä. Terveyden suojeluun liittyvistä seikoista huolehtiminen "perustuu ennen kaikkea ylemmänasteisiin, ihmisten oikeuksien suojelemiseen liittyviin vaatimuksiin, joiden pohjalle koko yhteisön oikeusjärjestelmä perustuu". [24] Mahdollisia taloudellisia tai kaupallisia etuja, joiden vuoksi suojelun ulkopuolelle pyritään sulkemaan tiettyjä direktiivin mukaisesti suojeltavia työntekijäryhmiä — esimerkiksi filminleikkaajat — ei voida pitää sellaisina, että ne olisi otettava huomioon, eli "kansanterveyden suojelemiseen liittyvät vaatimukset on kiistatta asetettava etusijalle taloudellisiin tai kaupallisiin etuihin nähden niiden

22 — Direktiivin 90/270/ETY 7 artikla.
23 — Direktiivin 9 artikla.
24 — Asia T-76/96 R, The National Farmer's Union ym. v. komissio, määräys 13.7.1996 (Kok. 1996, s. II-815, 75 kohta).

perustamissopimuksessa määriteltyjen päämäärien, joiden tarkoituksena on toteuttaa ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu, sekä muiden yhteisön oikeuden tätä alaa koskevien perustavanlaatuisten periaatteiden mukaisesti". [25]

19. Samanlaiset huolenaiheet ovat yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-74/95 ja C-129/95, X, 12.12.1996 antaman tuomion [26] taustalla, joka on ainoa käsiteltävää asiaa koskeva ennakkotapaus. Määrittäessään vuoden 1990 direktiivin joidenkin säännösten soveltamisalaa yhteisöjen tuomioistuin katsoi parhaaksi tulkita laajasti työntekijän ja työpisteen käsitettä sen vuoksi, että oli tarpeen taata vähimmäistasoinen turvallisuus ja suojelu. Näin ollen tämän ajattelutavan mukaisesti päädyttiin sille kannalle, että "direktiivin 9 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että *työntekijät* voivat päästä silmälääkärin tutkimukseen *kaikissa tapauksissa*, joissa 1 kohdan mukaisesti suoritettu silmien ja näön tarkastus antaa tähän aihetta", [27] ja että "direktiivin 4 ja 5 artiklaa on tulkittava siten, että niissä säädettyä velvoitetta [siitä, että on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin, jotta työpisteet täyttävät liitteessä luetellut vähimmäisvaatimukset] voidaan soveltaa *kaikkiin* 2 artiklan b kohdassa määriteltyihin *työpisteisiin*, vaikka tällaisia työpisteitä eivät käytä 2 artiklan c kohdassa määritellyt työntekijät", ja että "työpisteet on muutettava *kaikkien* direktiivin liitteessä ilmaistujen *vähimmäisvaatimusten* mukaisiksi". [28] Mielestäni ei ole mitään perustetta sille, miksi tällainen direktiivissä käytettyjen määritelmien laaja tulkitseminen ei soveltuisi myös tässä tapauksessa selvästi vähemmän herkkiin näyttöpäätteen ja graafisen kuvaruudun käsitteisiin.

20. Terveyden suojelun näkökulmasta ei ole epäilystäkään siitä, etteikö yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena ollut sisällyttää direktiivin soveltamisalaan kaikki näyttöpäätteelliset työpisteet 1 artiklan 3 kohdassa mainittuja ainoita poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämä ilmenee selvästi valmisteluasiakirjoista ja varsinkin komission direktiiviehdotuksesta. [29] Lisäksi direktiivin kohdetta koskevan 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto ei juurikaan jätä sijaa epäilylle, koska siinä olevasta toteamuksesta, että "tässä direktiivissä — — säädetään 2 artiklassa olevien määritelmien mukaisesti turvallisuutta ja terveyttä varten vähimmäisvaatimukset näyttöpäätelaitteilla tehtävälle työlle", on johdettavissa, että direktiiviä sovelletaan yleisemmin, jolloin 2 artiklan (Määritelmät) ainoana tarkoituksena on selventää näyttöpäätteen, työpisteen ja työntekijän käsitteiden yleistä merkitystä.

25 — Em. määräyksen 103 kohta. Muistutan siitä, että EY 152 artiklan 1 kohdassa (EY:n perustamissopimuksen entinen 129 artikla) määrätään, että "kaikkien yhteisön politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu".

26 — Yhdistetyt asiat C-74/95 ja C-129/95 (Kok. 1996, s. I-6609).

27 — Em. tuomion 36 kohta (kursivointi tässä).

28 — Em. tuomio, 41 kohta (kursivointi tässä).

29 — Ks. edellä alaviite 15.

21. Myös se oikeudellinen yhteys, johon vuoden 1990 direktiivi sijoittuu, vahvistaa käsitystäni. Direktiivihän on direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdan mukainen erityisdirektiivi. Kumpaankin sisältyy lukuun "Sosiaaliset määräykset" sisältyneen, ETY:n perustamissopimuksen 118 a artiklan luvun mukaisia vähimmäismääräyksiä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi. Tästä näkökulmasta on mielestäni korostettava, että vuoden 1990 direktiivin 2 artiklassa käytetyt määritelmät ovat välineitä, joilla direktiivin suojelupäämäärä saavutetaan, ja niitä on tulkittava ja sovellettava tiukasti tämän tavoitteen mukaisesti. Asia olisi ilman muuta ollut toinen, jos direktiivi olisi ollut "yhdenmukaistamisdirektiivi", joka olisi annettu ETY:n perustamissopimuksen tuohon aikaan voimassa olleen 100 a artiklan (josta on sen jälkeen tullut EY:n perustamissopimuksen 100 a artikla ja myöhemmin muutettuna EY 95 artikla) perusteella: sellaisessa tapauksessa määritelmät olisivat johtuneet lainsäädäntöjen lähentämisestä sisämarkkinoiden puitteissa, ja niiden tarkoituksena olisi epäilemättä ollut rajata tiukalla tavalla direktiivin soveltamisalaa. Mielestäni tämä merkitsee sitä, että WDR:n viittaus DIN 15996 -standardiin on ymmärrettävä siten, että normilla katsotaan olevan merkitystä sikäli, että se on pelkästään yksi käytännön sovellus direktiivissä omaksutuista suojeluvaatimuksista elokuva-, radio- ja televisioalalla, eikä siten, että siinä määritettäisiin direktiivin soveltamisalan rajat.

22. Korostan lopuksi sitä, että omaksumani tulkinta on filminleikkaajien toimenkuvaan liittyvien työn organisointia koskevien vaatimusten mukainen. WDR näet toteaa itse, että filminleikkaajien työ keskeytyy usein teknisistä syistä (katseltavien videokasettien asettaminen laitteeseen, filmin kelaaminen alkuun jne.) tai siksi, että leikkaaja keskustelee ohjelman tekijän tai ohjaajan kanssa. Kyseessä on siis sellainen työ, joka ei luonteensa vuoksi edellytä jatkuvaa, keskeytyksetöntä paneutumista. Tämän perusteella voidaan mielestäni ongelmitta katsoa, että kyseessä on leikkaajan kannalta direktiivin 7 artiklassa tarkoitettu "taukoja tai toiminnan muutoksia" sisältävä työrytmi, sekä sitä suuremmalla syyllä päätyä siihen, että direktiivin liitteessä lueteltuja vähimmäisvaatimuksia on sovellettava.

23. Lopuksi totean, että mielestäni näihin kahteen ensimmäiseen kysymykseen jotka koskevat sitä, onko mahdollista sisällyttää graafisen kuvaruudun käsitteeseen myös filmimateriaalin ja digitalisoidussa muodossa olevia filmiotoksia sisältävien videotiedostojen esittäminen, on annettava yhteinen vastaus. Kummassakin kysymyksessä kohteet ovat toistensa kaltaisia huolimatta siitä, että niistä toinen esitetään ainoastaan, mikäli ensimmäiseen vastataan kieltävästi. Kuvaruudulla esitettävien kuvien osalta ei nimittäin näytä olevan merkityksellistä tehdä eroa sen mukaan, käytetäänkö kuvan muodostamisessa analogista vai digitaalista tekniikkaa, sillä direktiivissä todetaan, ettei käytettävällä näyttöprosessilla ole lainkaan merkitystä. Siten filmiotoksien tai digitalisoidussa muodossa olevia filmiotoksia sisältävien videotiedostojen esittämistä kuvaruudulla on käsiteltävä samalla tavoin. Ehdotan siis,

että kahteen ensimmäiseen kysymykseen vastataan yhdessä siten, että vuoden 1990 direktiivin 2 artiklan a alakohtaan sisältyvän näyttöpäätteen määritelmän osalta ilmaus graafinen kuvaruutu käsittää kaikenlaisten kuvien esittämisen, myös filmimateriaalin esittämisen monitoreilla, koostuipa filmimateriaali sitten analogisista otoksista tai digitalisoituja otoksia sisältävistä videotiedostoista.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

Ehdotettavat tulkinnat

24. Komission mielestä käsitettä koneen valvomon on vuoden 1990 direktiivin 1 artiklan 3 kohdan mukaisena poikkeuksena työntekijöiden erityisen suojelujärjestelmän soveltamisessa tulkittava suppeasti. Yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena on käsittääkseni rajata direktiivin soveltamisen osalta tehtävät poikkeukset koskemaan vain tiukasti rajattuja tapauksia, joihin kuuluisi se, että työntekijän on tosin käytettävä näyttöpäätettä, mutta että se ei ole kuitenkaan hänen työssään perustavanlaatuinen tekijä. Direktiiviä ja sitä kautta kansallista lainsäädäntöä olisi näin ollen tulkittava siten, että tämä seikka otetaan huomioon.

25. WDR katsoo sen sijaan, että edellä mainitun direktiivin säännökset koskevat lähinnä toimistotyötä tai yleisesti ottaen hallinnollista työtä eikä niitä voitaisi soveltaa aloilla tai yhteyksissä, jotka ovat luonteeltaan erilaisia. Direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa on säädetty poikkeuksista, joista yksi liittyy koneen ohjaamoihin juuri tästä syystä. Näin ollen tätä käsitettä olisi tulkittava ikään kuin siinä viitattaisiin valvomoihin, jotka ovat "koneen kokonaisuuden osa sellaisten kuvaruudulla varustettujen ohjauslaitteistojen takia, joiden avulla voidaan suoraan puuttua tällä koneella suoritettavien eri tuotantovaiheiden kulkuun". Käsiteltävässä tapauksessa filminleikkaaja työskenteli työpisteessä, jossa filmiaineiston muokkaus tapahtuu sellaisen laitteen avulla, jota ohjataan kuvaruuduilla varustetun ohjauslaitteiston avulla aivan vastaavasti kuin esimerkiksi lääkäreiden käyttämissä diagnostiikkalaitteissa. Toisin sanoen filminleikkaajan työpiste on joka suhteessa koneen tai valvomo, ja sellaisena se ei kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Oikeana pidettävä tulkinta

26. Kaikista edellä mainitsemistani syistä katson, että vuoden 1990 direktiivin soveltamisalaan kuuluvat kaikki näyttöpäätteelliset työpisteet siten, että mahdollisen poikkeuksen muodostavat ainoastaan 1 artiklan 3 kohdassa tyhjentävästi luetellut tapaukset.

27. Tässä mielessä 1 artiklan 3 kohdan mukaiset mahdolliset poikkeukset voidaan jakaa kahteen ryhmään näyttöpäätteen käytön merkityksen ja näyttöpäätteestä aiheutuvan vaaran mukaan. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat ne tapaukset, joissa näyttöpääte on asennettu "ajoneuvojen tai koneiden ohjaamoihin tai valvomoihin" tai "kuljetusvälineeseen", jolloin sillä on näin ollen avustava tehtävä ajoneuvoa tai konetta ohjattaessa. Toiseen ryhmään kuuluvat sen sijaan kaikki ne tapaukset, joissa näyttöpäätteen ääressä työskentelyyn liittyvät riskit ovat vähäiset tai suorastaan olemattomat: kyse on "pääasiassa yleiseen käyttöön tarkoitetuista tietokonejärjestelmistä", kannettavien järjestelmien käyttämisestä, jos niitä "ei käytetä työpisteessä ajallisesti pitkään", "pienistä tieto- tai mittanäytöistä" (ns. display) ja lopuksi perinteisistä kirjoituskoneista.

28. Katson direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohtaan sisältyvän käsitteen "— — koneen — — valvomo" [30] osalta, että se on jätetty direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, koska tällaisiin työpisteisiin asennetuilla näyttöpäätteillä on vähäinen tai toissijainen tehtävä koneen, jonka ohjaamiseen niitä käytetään, pääasialliseen tehtävään nähden. Pohjimmiltaan juuri niiden *avustava tehtävä* on poikkeussäännöksen syynä. Kansallisen tuomioistuimen asiassa esittämän käsityksen mukaisesti olen kääntynyt sille kannalle, että direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että ilmaus koneen valvomo käsittää ainoastaan työpisteen, jossa työntekijä ohjaa konetta tai teknistä laitetta käyttäen apunaan teknisten tietojen käsittelyyn käytettävää laitetta, joka vain näyttää kuvaruudulla käyttäjän syöttämät tiedot tai ne tiedot, joita laite käsittelee tuotantoprosessin aikana. [31]

29. Käsiteltävässä tapauksessa se, voidaanko koneen valvomon käsitteeseen sisällyttää filminleikkaajan tekemä työ,

30 — Direktiivin 90/270/ETY saksankielinen teksti on italiankielistä tarkempi, koska siinä puhutaan "koneen — — valvomoista" (Bedienerplätze von — — Maschinen).

31 — Tällainen perinteinen tapaus ovat lääketieteen alalla käytetyt tietokoneistetut diagnostiikkalaitteet. Kuitenkin mieleen tulevat myös teollisuudessa tai sähkölaitoksissa käytetyt ohjauslaitteet.

riippuu siitä, mikä tehtävä näyttöpäätteillä on filmimateriaalin muokkauksessa. Näin ollen kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää, voidaanko kyseisessä tapauksessa sellainen työpiste, jossa analogisessa tai digitalisoidussa muodossa olevaa filmimateriaalia muokataan laittein tai tietokoneohjelmin, sisällyttää koneen valvomon käsitteeseen.

Ratkaisuehdotus

30. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Arbeitsgericht Siegenin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Direktiivin 90/270/ETY 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että kyseiseen direktiiviin sisältyvän näyttöpäätteen määritelmän osalta ilmaus graafinen kuvaruutu käsittää kaikenlaisten kuvien esittämisen, myös filmimateriaalin esittämisen monitoreilla, koostuipa filmimateriaali sitten analogisessa muodossa olevista otoksista tai digitalisoituja otoksia sisältävistä videotiedostoista.

2) Saman direktiivin 1 artiklan 3 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että ilmaus koneen valvomo käsittää ainoastaan työpisteen, jossa työntekijä ohjaa

konetta tai teknistä laitetta käyttäen apunaan teknisten tietojen käsittelyyn käytettävää laitetta, joka vain näyttää kuvaruudulla käyttäjän syöttämät tiedot tai ne tiedot, joita laite käsittelee tuotantoprosessin aikana. Kansallisen tuomioistuimen kuuluu päättää, voidaanko käsiteltävässä tapauksessa sellainen työpiste, jossa analogisessa tai digitaalisessa muodossa olevaa filmimateriaalia muokataan laittein tai tietokoneohjelmin, sisällyttää koneen valvomon käsitteeseen.